

Pielikumi

*5. modulim
Tiesiskā izglītība*

Kuras ir tiesību normas?

<i>Augstskolu likums</i>	<i>Nāvessoda aizliegums</i>	<i>Valkas centrālās slimnīcas iekšējās kārtības noteikumi</i>
Ministru kabineta noteikumi Nr.82 „Kārtība, kādā novērtē veselības stāvokli ieslodzītajiem”	Skolēniem, no rīta ejot uz skolu, jāsvaicina pieaugušie cilvēki, kas nāk pretī pa ielu	Starptautiskais līgums par Latvijas un Ukrainas sadarbību kriminālprocesuālu darbību veikšanā
Bērniem jādod sēdvietā vecākiem cilvēkiem sabiedriskā transportā	Dobeles pilsētas saistošie noteikumi „Suņu un kaķu turēšanas noteikumi”	Satversme
Cietuma personālam ik rītu obligāti jāsvaicinās ar ieslodzītajiem	Labklājības ministrijas instrukcija par garantētā iztikas minimuma aprēķināšanas secību	Krimināllikums

Normatīvo aktu hierarhija LR

SATVERSME

Saeimā ratificētie starptautiskie līgumi vai starptautiskie normatīvie akti
Likumi
Ministru kabineta noteikumi ar likuma spēku (izdoti Satversmes 81. panta kārtībā)
Ministru kabineta noteikumi
Pašvaldību saistošie noteikumi

Cilvēktiesību ierobežojumi ieslodzītajiem

Satversmē garantētās tiesības	Atļautie ierobežojumi
94. Ikvienam ir tiesības uz brīvību un personas neaizskaramību. Nevienam nedrīkst atņemt vai ierobežot brīvību citādi kā tikai saskaņā ar likumu.	Latvijas Sodū izpildes kodeksa 9. pants: “Personām, kuras izcieš sodu, ir likumos noteiktie pienākumi un tiesības ar ierobežojumiem, ko likumi paredz notiesātajiem, kā arī ar tādiem ierobežojumiem, kas izriet no tiesas sprieduma un režīma, kādu attiecīga soda veida izciešanai nosaka šis kodekss.”
97. Ikvienam, kas likumīgi uzturas Latvijas teritorijā, ir tiesības brīvi pārvietoties un izvēlēties dzīvesvietu.	Šīs tiesības notiesātajam ir atņemtas, tam par pamatu ir paša brīvības atņemšanas soda nosacījums: fiziska izolācija no sabiedrības.
8. Tiesības vēlēties ir pilntiesīgiem Latvijas pilsoņiem, kuri vēlēšanu dienā ir sasnieguši astoņpadsmit gadu vecumu. 9. Saeimā var ievēlēties katru pilntiesīgu Latvijas pilsoni, kurš vēlēšanu pirmā dienā ir vecāks par divdesmit vienu gadu.	Mūsu valstī notiesātajiem nav ne aktīvo, ne pasīvo vēlēšanu tiesību. Vēlēšanu tiesības notiesātajiem automātiski atjaunojas pēc atbrīvošanās no cietuma.
108. Strādājošajiem ir tiesības uz koplīgumu, kā arī tiesības streikot. Valsts aizsargā arodbiedrību brīvību.	Izrietot no režīma prasībām, notiesātajam nav streika tiesību, tas noteikts “Brīvības atņemšanas iestāžu iekšējās kārtības noteikumos”.
105. Ikvienam ir tiesības uz īpašumu. Īpašumu nedrīkst izmantot pretēji sabiedrības interesēm. Īpašuma tiesības var ierobežot vienīgi saskaņā ar likumu.	Notiesātā tiesības uz personisko īpašumu saglabājas pilnā apmērā, ja vien šis īpašums ar tiesas spriedumu nav konfiscēts vai arī uz to nav vērsta piedziņa nozieguma rezultātā radītā zaudējuma kompensācijai. Notiesātais paliek pirms apcietinājuma uzkrātā īpašuma īpašnieks. Penitenciārie normatīvie akti un soda izciešanas režīms var ierobežot ieslodzījumā esošās personas mantas apjomu. Personīgajā īpašumā notiesātajam atļauts turēt pirmās nepieciešamības priekšmetus, kuri ir noteikti soda izpildes likumdošanā.
96. Ikvienam ir tiesības uz privātās dzīves, mājokļa un korespondences neaizskaramību.	Šīs tiesības notiesātajiem ierobežo Sodū izpildes kodeksā ietvertās normas, notiesāto sarakste tiek cenzēta, telefonsarunas kontrolētas.
111. Valsts aizsargā cilvēku veselību un garantē ikvienam medicīniskās palīdzības minimumu.	Notiesātajam ir tiesības uz medicīnisko aprūpi, tikai pieejamais apjoms ir ierobežots, piemēram, ar nosūtījumiem pie specifiska speciālista uz

	konsultācijām un izmeklējumiem ar modernu aparatūru.
112. Ikvienam ir tiesības uz izglītību. Valsts nodrošina iespēju bez maksas iegūt pamatizglītību un vidējo izglītību. Pamatizglītība ir obligāta.	Notiesātajiem saglabājas tiesības uz izglītību, tā cietumā tiek nodrošināta personām obligātajā izglītības vecumā – līdz 18 gadiem.
110. Valsts aizsargā un atbalsta laulību – savienību starp vīrieti un sievieti, ģimeni, vecāku un bērna tiesības.	Likumdevējs ir izšķīries par notiesāto saišu noturību ar ģimeni gan tiešu, gan netiešu kontaktu veidā, kurus ir atļāvusi penitenciārā likumdošana.
95. Valsts aizsargā cilvēka godu un cieņu. Spīdzināšana, citāda cietsirdīga vai cieņu pazemojoša izturēšanās pret cilvēku ir aizliegta. Nevienam nedrīkst pakļaut nežēlīgam vai cilvēka cieņu pazemojošam sodam.	Ir nodrošināmas likumā noteiktās garantijas pret spīdzināšanu un necilvēcīgu vai pazemojošu sodu piemērošanu notiesātai personai. Spēkā esošā likumdošana paredz, ka ieslodzītajiem ir tiesības žēloties par šiem pārkāpumiem prokuroram adresētā sūtijumā, ko cietuma administrācija nedrīkst atvērt un lasīt.
91. Visi cilvēki Latvijā ir vienlīdzīgi likuma un tiesas priekšā. Cilvēka tiesības tiek īstenotas bez jebkādas diskriminācijas.	Nav pieļaujama notiesāto diskriminācija atkarībā no rases, tautības, dzimuma, sociālā un mantiskā stāvokļa, politiskajiem uzskatiem u.c. kritērijiem; likuma priekšā visi notiesātie ir vienlīdzīgi.
116. Personas tiesības, kas noteiktas Satversmes deviņdesmit sestajā, deviņdesmit septītajā, deviņdesmit astotajā, simtajā, simt otrajā, simt trešajā, simt sestajā un simt astotajā pantā, var ierobežot likumā paredzētajos gadījumos, <u>lai aizsargātu citu cilvēku tiesības, demokrātisko valsts iekārtu, sabiedrības drošību, labklājību un tikumību.</u> Uz šajā pantā minēto nosacījumu pamata var ierobežot arī reliģiskās pārliecības paušanu.	Dalībnieki aizpilda, kā saprot Satversmes 116. pantu.

Vispārēja informācija par Valsts cilvēktiesību biroju

Valsts cilvēktiesību birojs ir patstāvīga valsts iestāde ar mērķi veicināt cilvēktiesību ievērošanu.

Birojs ir neatkarīgs savos lēmumos un darbībās. Valsts cilvēktiesību biroja statusu, uzdevumus, pienākumus un atbildību nosaka 1996. gada 5. decembra likums „Par Valsts cilvēktiesību biroju”. Birojs tika nodibināts jau 1995. gada 18. jūlijā ar Ministru kabineta Satversmes 81. panta kārtībā pieņemtiem noteikumiem par Valsts cilvēktiesību biroju. Valsts cilvēktiesību birojs ir Starptautiskā ombudu institūta pilntiesīgs loceklis. Biroju vada direktors, kuru uz četriem gadiem amatā ievēl Saeima pēc Ministru kabineta ierosinājuma. 1997. gada 29. maijā Saeima par pirmo Biroja direktoru ievēlēja Olafu Brūveru. Arī uz otro četrus gadu termiņu Biroja direktora amatā Saeima 2001. gada 13. jūnijā ievēlēja O. Brūveru.

Valsts cilvēktiesību biroja darbība

1. Individuālu sūdzību pieņemšana un izskatīšana.

Valsts cilvēktiesību birojam katrs cilvēks var iesniegt sūdzību par iespējamu cilvēktiesību pārkāpumu. Sūdzības izskatīšana ir konfidenciāls un bezmaksas process. Tā rezultāts ir abu pušu labprātīga vienošanās par pieņemamu risinājumu vai pušu mierizlīgums.

2. Cilvēktiesību situācijas analīze un pētniecība.

Valsts cilvēktiesību birojs reaģē uz cilvēktiesību pārkāpumiem un pēc savas iniciatīvas noskaidro apstākļus, kas varētu radīt cilvēktiesību pārkāpumus. Birojs pēta cilvēktiesību situāciju valstī kopumā. Īpaši jomās, kas skar sabiedrības mazaizsargātās grupas (piemēram, bērni, cilvēki ar īpašām vajadzībām u.tml.). Birojs veic Latvijas tiesību normu analīzi un salīdzinājumus ar Latvijas starptautiskajām saistībām. Par savu darbību Valsts cilvēktiesību birojs regulāri informē Saeimu un Ministru kabinetu par paveikto, sniedz pārskatus par cilvēktiesību jautājumiem Latvijā un gatavo priekšlikumus situācijas pilnveidošanai.

3. Sabiedrības izglītošana un informēšana par cilvēktiesībām.

Valsts cilvēktiesību birojs izstrādā un izplata informāciju par likumos un Latvijas starptautiskajās saistībās garantētajām cilvēktiesībām. Regulāri tiek izdoti informatīvi materiāli, rīkoti semināri un konferences, informēti mediji.

4. Cilvēktiesību jomā strādājošu amatpersonu un speciālistu izglītošana un informēšana.

Katrai personai ir pienākums veicināt cilvēktiesības. Bet katra valsts darbinieka tiešs pienākums ir veicamo uzdevumu ietvaros rūpēties par cilvēktiesību īstenošanu. Dažās jomās saskare ar cilvēktiesībām ir īpaši cieša: valsts ierēdņiem, pašvaldību darbiniekiem, politiķiem, policistiem, izglītības un nevaldības organizāciju darbiniekiem, žurnālistiem u.c. Valsts cilvēktiesību birojs īpašu uzmanību pievērš šo jomu darbinieku izglītībai cilvēktiesībās. Pastāvīgi tiek rīkoti kursi, konferences un semināri, pieaicināti zinoši lektori, apkopota literatūra attiecīgos jautājumos, izdoti un tulkoti starptautiski cilvēktiesību dokumenti.

5. Informācijas un dokumentācijas centrs.

Valsts cilvēktiesību biroja Informācijas un dokumentācijas centrā tiek apkopoti starptautisko organizāciju dokumenti, izdevumi par dažādu sabiedrības grupu tiesībām un dažādiem cilvēktiesību aspektiem, skaidrojošas vārdnīcas un informatīvi katalogi, regulārā starptautiskā periodika cilvēktiesību jomā, kā arī informācija par Latvijas un starptautisko valstisko un nevalstisko organizāciju darbību cilvēktiesību jomā. Informācijas un dokumentācijas centrā ir pieejami arī dažādi videomateriāli (arī TV raidījums "Cilvēks un viņa tiesības") un elektroniska informācija (tematiski starptautiskie informācijas tīkli, konferences, cilvēktiesību organizāciju un tīklu adreses). Informācijas un dokumentācijas centrs katru darbdienу bez maksas ir pieejams visiem interesentiem.

Kontakti

Valsts cilvēktiesību biroja adrese: Elizabetes iela 65 – 12 Rīga, LV-1050. Kontakttālrunis: 728 7210; fakss: 7244074; elektroniskais pasts: vcb@vcb.lv

Vēlēšanu tiesību ierobežojumi

Kādām personu grupām Latvijā nav balsstiesību?

Balsstiesību nav:

- 1) personām, kas jaunākas par 18 gadiem;
- 2) personām, kuras izcieš sodu brīvības atņemšanas vietās;
- 3) personām, kuras likumā paredzētajā kārtībā atzītas par rīcības nespējīgām;
- 4) personām, kurām nav tiesību vēlēties Eiropas Savienības dalībvalstī, kuras pilsoņi viņi ir;
- 5) nepilsoņiem, kuri nav ne Latvijas, ne citas Eiropas Savienības dalībvalsts pilsoņi

Dalībnieka komentāri:

Problēmsituācija

Rudens vētras manas mammas mājai un kaimiņu tantes Annas mājai sapostīja svarīgu ēkas daļu – jumtu. Pēc kāda laika mamma zvana un saka, ka kaimiņu Anna jumtu jau savedusi kartībā, turklāt tas neesot maksājis dārgi. Aizbraukusi pie savas mammas, uzreiz dodos pie kaimiņienes, lai noskaidrotu, cik maksājis jumta remonts un kas to veicis. Annas tante laipni atbild, ka tas izmaksājis Ls 680 un to paveicis krietnais Jānis, kurš rīt atbraukšot ar savu busiņu, lai pabeigtu vēl pēdējos darbus uz jumta. Telefona numuru meistaram kaimiņiene nezina, tik vien saka, ka tas bijis lieliem cipariem uzrakstīts uz autobusiņa.

Otrā dienā patiešām redzu, ka pie Anniņas tantes mājas pieripo busiņš ar uzrakstu: „Ātri un lēti klājam jumtu segumus. Materiālu piegāde!” Telefons 724806. Dodos uz kaimiņmāju, un tur jau meistars Jānis gatavs man izskaidrot ikvienu lietu, ko pavaicāju par jumtu uzklāšanu. Vienojamies, ka nākošnedēļ Jānis atbrauks un izmērīs mūsu bojātā jumta kvadrāturu, un jau šobrīd viņš saka, ka jumta remonts izmaksāšot tikpat cik Anniņas tantei – Ls 680. Draudzīgi šķiramies ar meistar Jāni, vienojušies, ka nākošnedēļ es iemaksāju pusi naudas materiāliem, kad viņš precīzi nomērīs bojātā jumta platību.

Nedēļas laikā piezvanu vairākām celtniecības firmām, lai uzzinātu, cik maksātu viņu pakalpojumi jumta uzklāšanā. Atbildes ir līdzīgas – ne lētāk par Ls 1200, jo meistariem tāmēs jāierēķina atvaļinājuma izmaksas, materiāliem un pakalpojumam PVN 18% nodoklis u.c. faktori, kas kopumā veido cenu Ls 1200.

Ar nepacietību gaidu meistar Jāni, jo nu esmu guvusi pārliecību, ka viņa pakalpojumi man ir visizdevīgākie. Satiekamies ar meistar, es viņam iedodu Ls 380 jumta materiālu iegādei, un sarunājam sākt darbus nākamajā ceturtdienā.

Pienāk norunātā ceturtdiena, materiāli nav atvesti, kad zvanu uz mikroautobusa sāniem uzrakstīto numuru, neviens neatbild. Paiet mēnesis, sāku uztraukties, jo no meistara Jāņa ne vēsts. Tik vien informācija, ka esot redzēts kādā krogā galīgi sadzēries...

Kā man dabūt naudu atpakaļ? Ar ko es stājos tiesiskās attiecībās, sākot šo darījumu? Ko jūs ieteiktu man tagad darīt, kā rīkoties?

Šogad biežāk sodīti Rīgas maršruta taksometru šoferi

BNS Svētdiena, 11. decembris (2005)

Šogad Rīgas maršruta taksometru vadītāji par dažādiem pārkāpumiem sodīti biežāk nekā pērn, aģentūrai BNS pastāstīja Satiksmes departamenta preses sekretāre Ieva Prauliņa. Šogad 11 mēnešos Satiksmes departamenta Kontroles dienests maršruta taksometru šoferiem uzlicis 1326 sodus, bet pērn – 1148.

Departamenta vadītājs Ivars Zarumba uzlikto sodu skaita palielināšanos saista ar pagājušā gada akciju «Pieklājīgais busiņš», kas ļāvusi «precīzāk apzināt virzienus, kādos jāstrādā».

Maršruta taksometru vadītājiem sodu var uzlikt, ja vadītājs strādā pēc noteiktā darba laika, nevar uzrādīt licences kartīti, pārsniedz pieļaujamo pasažieru skaitu, smēķē salonā, neievēro kursēšanas maršrutu vai laikus. Soda lielumu ietekmē arī busiņa salona un mašīnas tīrība.

Jau vēstīts, ka šogad rīdzinieki akcijas «Pieklājīgais busiņš» ietvaros Satiksmes departamentam sūdzējušies par vadītāju smēķēšanu salonā, nepietiekamām valsts valodas zināšanām, pārāk strauju braukšanu un neapstāšanos sabiedriskā transporta pieturvietās.

Par kaķa nogalināšanu piespriež gandrīz divu gadu cietumsodu

LETA Trešdiena, 7. decembris (2005)

Rīgas pilsētas Ziemeļu rajona tiesa šodien krimināllietā, kurā par kaķa nogalināšanu apsūdzēts iepriekš trīs reizes tiesātais Ivans Ignatjuks, piesprieda brīvības atņemšanu uz gadu un deviņiem mēnešiem.

Apsūdzētais tika apcietināts tiesas zālē.

Apsūdzētais savu vainu pastrādātajā noziegumā atzina un lūdza tiesu lietu skatīt bez pierādījumu pārbaudes.

Valsts apsūdzības uzturētājs prokurors Igors Gerasims tiesā stāstīja, ka apsūdzētais kaķi ar iesauku Bārene nogalināja ar nodomu. Sākotnēji Ignatjuks kaķi ielika maisā ar ķieģeļiem un nogremdēja mucā ar ūdeni. Vēlāk, sitot maisu pret koku, «pārbaudījis», vai kaķis ir dzīvs.

Pēc pastrādātā nozieguma apsūdzētais kaķi izmetis.

Ignatjuks, uzstājoties tiesu debatēs, sacīja, ka izdarīto nožēlo, «man ir žēl tā kaķa». Taču viņš vērsās pie tiesas, norādot, ka paši saimnieki par dzīvnieku arī nav rūpējušies un tas mitinājies mājas kāpņu telpā.

Gerasims, uzstājoties tiesu debatēs, sacīja, ka, nosakot sodu, ir jāņem vērā tas, ka apsūdzētais noziegumu izdarījis laikā, kad tiesa viņam bija noteikusi pārbaudes laiku par iepriekš pastrādāto noziegumu. Viņš tiesai lūdza Ignatjuku sodīt ar brīvības atņemšanu uz sešiem mēnešiem. Taču, pieskaitot klāt neizciesto sodu, galīgo sodu noteikt ar reālu brīvības atņemšanu uz gadu un deviņiem mēnešiem.

Prokurors žurnālistiem stāstīja, ka pēdējo reizi ar nosacītu brīvības atņemšanu Ignatjuks sodīts par huligānismu.

Tiesas spriedumu apelācijas kārtībā var pārsūdzēt 10 dienu laikā.

Kā žurnālistiem sacīja nogalinātā kaķa saimniece Inese Sokolova, kopā ar Bāreni daudzdzīvokļu mājā mitinājās astoņi kaķi. Sokolova stāstīja, ka pašreiz miruši ir arī pārējie kaķi. Viņa uzskata, ka arī tie ir nogalināti.

Kaķa saimniece uzskata, ka tiesas piesprieštais sods ir pārāk maigs, jo «pa šo laiku Ignatjuks nespēs mainīties».

Kā ziņots, likums paredz, ka par šādu noziegumu personu var sodīt ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz četriem gadiem vai ar arestu, ar naudas sodu līdz astoņdesmit minimālajām mēnešalgām, ar mantas konfiskāciju vai bez tās.

Tiesu administrācijas dati liecina, ka laikā no 2000. līdz 2004. gadam par cietsirdīgu izturēšanos pret dzīvniekiem sodītas 64 personas. Reāla brīvības atņemšana piemērota 10 personām.

Aizdomās par viltus draudiem uzspridzināt skolu aiztur trīs šīs skolas audzēkņus

LETA Piekdiena, 9. decembris (2005)

Vakar, 8. decembrī, policijas darbinieki aizdomās par draudu izteikšanu, ka Rīgas 92. vidusskolā it kā ievietots spridzeklis, aizturēja trīs šīs skolas audzēkņus, aģentūru LETA informēja Valsts policijas Preses un sabiedrisko attiecību biroja preses nodaļas vecākais inspektors Aigars Bērziņš.

Pēc viņa teiktā, pirmdien, 5. decembrī, otrdien, 6. decembrī, un ceturtdien, 8. decembrī, policija saņēma viltus zvanus par šajā skolā it kā ievietotu spridzekli.

Ceturtdien policijas darbinieki aizturēja trīs šīs skolas audzēkņus, kuri atzinušies nodarītajā. Jauniešu mērķis bijis traucēt darbu skolā, lai nebūtu jāraksta semestra beigu kontroldarbi.

Pret diviem aizturētajiem sākts kriminālprocess pēc Krimināllikuma 231'. panta par apzināti nepatiesu paziņojumu par sprāgstosū vielu vai materiālu ievietošanu. Šie jaunieši ir sasnieguši vecumu, no kura iestājas kriminālatbildība. Viņiem piemērotais drošības līdzeklis nav saistīts ar brīvības atņemšanu. Trešais aizturētais jaunietis vēl nav sasniedzis vecumu, no kura iestājas kriminālatbildība, tāpēc administratīvi tiks sodīti viņa vecāki.

Bērziņš sacīja, ka **tieks lemts iesniegt civilprasību tiesā, lai piedzītu zaudējumus** par labu skolai un dienestiem, kas iesaistīti sprādzienbīstamu priekšmetu meklēšanā.

Policija pārbauda ikvienu šādu informāciju par spridzekļiem un uzsver, ka viltus informācijas pārbaude kavē policistu ikdienas darbus, piebilda Bērziņš.

Pirms Ziemassvētkiem pārtikas tirgotājus kontrolēs pastiprināti

LETA Svētdiena, 11. decembris (2005)

Pārtikas un veterinārais dienests (PVD) pirms Ziemassvētkiem un Jaunā gada svinībām pārtikas tirgotājus kontrolēs pastiprināti, intervijā aģentūrai LETA sacīja dienesta ģenerāldirektors Vinets Veldre.

Pēc viņa teiktā, pastiprināti tiks kontrolēta ātri bojājošos produktu tirdzniecība, galvenokārt dzīvnieku izcelsmes produkcija – piens, gaļa, zivis. Tāpat liela uzmanība tiks pievērsta produktu derīguma termiņam.

PVD vadītājs norādīja, ka netiek izslēgti gadījumi, kad negodīgi uzņēmumi konfektes, šokolādi vai citus produktus, kam ir beidzies derīguma termiņš, safasēs paciņās kā Ziemassvētku dāvanu un tirgos tālāk. Šādi gadījumi tiek konstatēti katru gadu.

Pārbaudēm pārtikas tirdzniecības uzņēmumos tiks piesaistīti inspektori no citām sfērām, piebilda Veldre.

Ja patērētāji ievēro, ka veikalā tiek tirgotas preces, kuru derīguma termiņš ir beidzies, PVD aicina sniegt maksimāli precīzu informāciju par tirdzniecības vietu un preci, zvanot uz PVD uzticības tālruni – automātisko atbildētāju 7027402.

Bijušais IZM valsts sekretārs atzīts par aizdomās turēto Mežaparka zemes iznomāšanas lietā

Veicot pirmstiesas izmeklēšanu kriminālprocesā saistībā ar Izglītības un zinātnes ministrijas (IZM) valdījumā esoša nekustamā īpašuma iznomāšanu Mežaparkā, bijušais IZM valsts sekretārs Valdis Egle atzīts par aizdomās turēto par dienesta stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu, informēja KNAB.

Kaut gan jūlijā tika ierosināta krimināllieta par IZM amatpersonu bezdarbību, izvērtējot liecības un citus kriminālprocesā savāktos pierādījumus, KNAB izmeklētājs pieņēmis lēmumu IZM bijušo valsts sekretāru atzīt par aizdomās turēto par dienesta stāvokļa ļaunprātīgo izmantošanu.

Pērnā gada decembrī IZM bijušais valsts sekretārs noslēdza līgumu par valstij piederoša nekustamā īpašuma kompleksa iznomāšanu Mežaparkā kādam uzņēmumam par acīmredzami valstij neizdevīgu nomas maksu – 1500 latu mēnesī, turklāt neievērojot valsts nekustamo īpašumu nomas maksas noteikšanu regulējošus normatīvos aktus.

Pirmstiesas izmeklēšanā noskaidrots, ka visa nekustamā īpašuma kompleksa nomas maksa ir noteikta pēc iznomājamā zemes gabala vērtības, neņemot vērā uz zemes gabala esošo ēku un būvju bilances vērtību – gandrīz miljons latu.

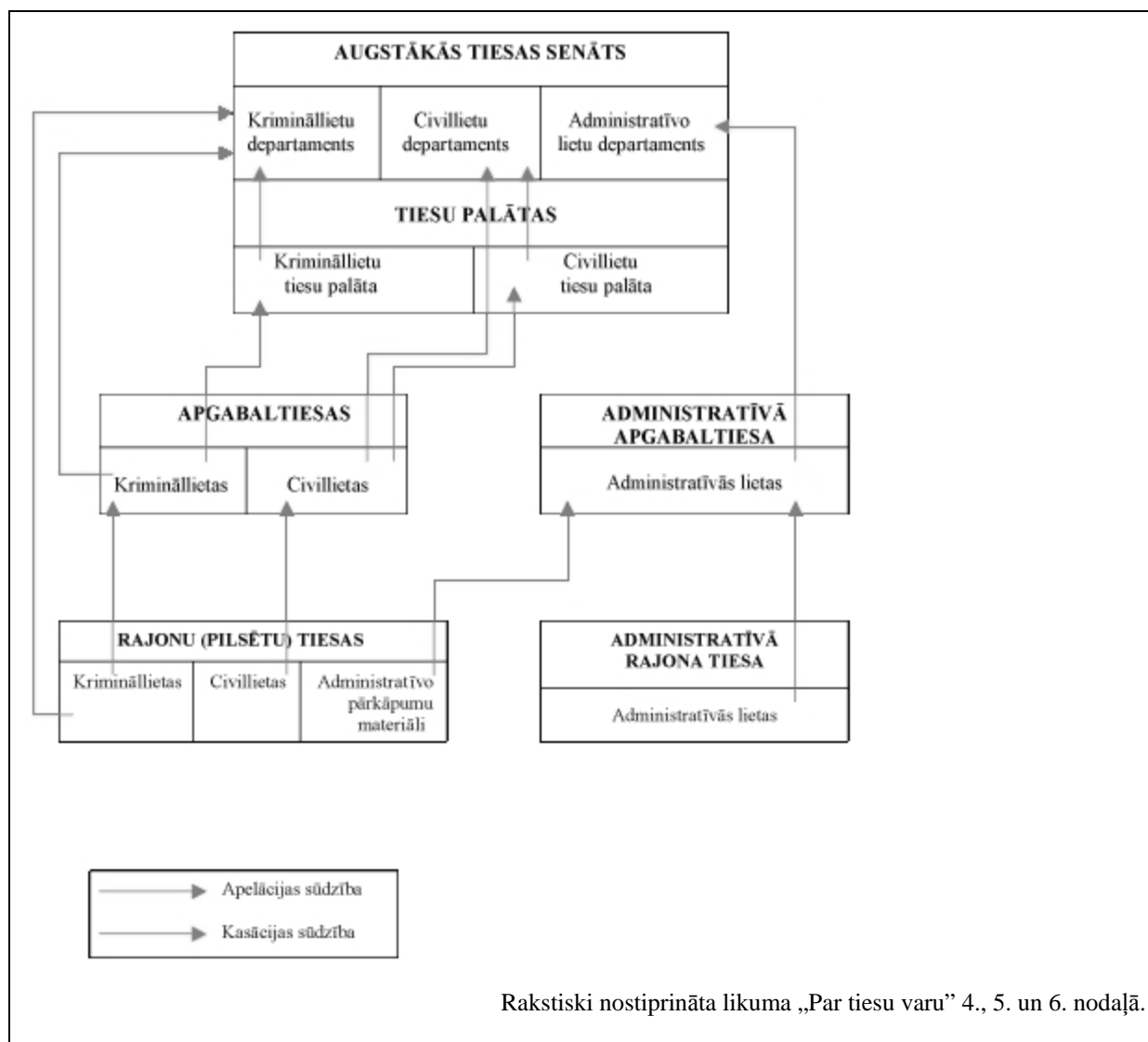
KNAB sabiedrisko attiecību daļa informēja, ka faktiski uz zemes gabala esošo ēku un būvju lietošanas tiesības “uzdāvinātas” komercsabiedrībai uz 20 gadiem. Valstij piederošs zemes gabals un uz tā esošās ēkas un būves Mežaparkā tika nodotas lietošanā komercsabiedrībai, kura izveidota nepilnu mēnesi pirms līguma noslēgšanas, turklāt nepieprasot nekustamā īpašuma apsaimniekošanas plānu un nepārlicinoties par finanšu resursu piesaistes iespējām.

Kriminālprocesa materiāli liecina, ka reālā nomas maksas vērtība acīmredzami ir daudz augstāka par līgumā noteikto, tādējādi tā darbības laikā (vismaz 20 gadu) valstij tiktu nodarīts materiāls zaudējums līdz pat vairāku miljonu latu apmēram. Veicot kriminālprocesu, tika noskaidrots, ka, noslēdzot līgumu ar uzņēmumu, ne vien tika nodarīts materiāls zaudējums lielā apmērā valstij, bet arī būtiski apdraudētas citu personu ar likumu aizsargātās tiesības un intereses – gan RTU, gan nomnieku, kuriem ar RTU jau iepriekš bija noslēgti nomas līgumi.

Jau ziņots, ka pērn novembrī, kad ministrs bija Juris Radzevičs, IZM iznomāja 19 hektārus valstij piederošas zemes ar ēkām Mežaparkā jaundibinātai kapitālsabiedrībai “Studentu centrs”. Zemes gabals iznomāts “Studentu centram”, kura pārstāvji, pēc Uzņēmumu reģistru apkalpojošās firmas “Lursoft” datiem, ir saistīti ar vērienīgā Babītes privātmāju projekta aizsācējiem Daini Liepiņu, kurš ir satiksmes ministra Aināra Šlesera (LPP) padomnieks un viņa pārstāvētās partijas ziedotājs, un uzņēmēju Viesturu Koziolu.

Zemes iznomāšanu pārbaudīja izglītības ministres Inas Druvietes izveidotā komisija, un pēc tam ministre vērsās KNAB, bet Egle tika atbrīvots no amata, tāpat kā ministrijas Saimnieciskās vadības departamenta direktors Jānis Krakops un Juridiskā departamenta tiesību aktu projektu ekspertīzes nodaļas vadītāja Helēna Kaņepe.

Tiesu hierarhija

Kur vērsties šajā situācijā?

- Grupai darba uzdevums: lūdzu, nosakiet, kur vērsties, ja pašvaldība X atsaka jums iespēju saņemt sociālo palīdzību. Kad bijāt turp aizgājis, ierēdne Y atbildēja, ka šogad nauda, kas bijusi atvēlēta sociālajam budžetam, jau ir izlietota. Pa pastu jūs saņēmt lēmumu Nr.2, no kura uzzinājāt, ka nebijāt iesniedzis visus nepieciešamos dokumentus normatīvajos aktos noteiktajā termiņā –15 dienās.
- Grupai darba uzdevums: lūdzu, nosakiet, kur vērsties, ja darba devējs jūs atbrīvoja no darba, jo jūs atteicāties braukt uz jauno apbūves gabalu sakarā ar to, ka nebijāt saņēmis atalgojumu par iepriekš paveikto. Darba devējs atteicās ar jums konstruktīvi runāt, arī uz telefona zvaniem neatbildēja.

Problēmsituācija

„Persona X mantoja zemi Latgalē. Tā kā pats dzīvoja Rīgā, X, pamatojoties uz notariāli apstiprinātu pilnvaru, uzticēja zemes un uz tās atrodošos mežus ierakstīt Zemesgrāmatā savam radniekam Y, kurš tad arī apsolīja rūpēties par nekustamo īpašumu, par to atlīdzībā saņemot Ls 70 gadā. Drīzumā X savā pastkastītē saņēma Latvijas Valsts mežu paziņojumu, ka sakarā ar to, ka nav pienācīgi apsaimniekojis meža platības, tur saviesušies kaitēkļi, un tie nodarījuši zaudējumus valsts meža platībām. Latvijas Valsts meži uzliek par pienākumu personai X samaksāt soda naudu Ls 2000 apmērā. Kad zemes īpašnieks X ieradās Latgalē, viņš konstatēja, ka meži ir izcirsti un kaitēkļi patiešām ir nodarījuši lielus postījumus. Drīz viņš uzzināja, ka ierosināts kriminālprocess par mežu nelikumīgu izciršanu, un pienāca pavēste ierasties policijā uz nopratināšanu.

PARAUGS

Rīgas pilsētas..... priekšpilsētas/rajona tiesai

Prasītājs: vārds, uzvārds, personas kods, dzīvesvieta

Atbildētājs: vārds, uzvārds, personas kods, dzīvesvieta

PRASĪBAS PIETEIKUMS

(par laulības šķiršanu un uzturlīdzekļu noteikšanu)

___ . gada «___ .» ___ (norādīt dzimtsarakstu nodaļu vai draudzes nosaukumu, kurā reģistrēta laulība) tika reģistrēta laulība ar atbildētāju, par ko laulību reģistrā izdarīts ieraksts Nr. ___.

Laulībā dzimuši bērni (norādīt katra bērna vārdu un dzimšanas gadu). Laulāto attiecības esam pārtraukuši kopš (norādīt laiku). Laulības iziršanas iemesli ir (norādīt, kad un kādu iemeslu pēc izira laulība). Apraksts, ar ko šobrīd dzīvo kopā bērns/-i, kādi ir ienākumi, materiālā stāvokļa fons – piešķirts maznodrošinātās ģimenes statuss, trūcīgas personas statuss utt.

Pēc laulības šķiršanas vēlos atstāt sev laulības/pirmslaulības uzvārdu.

Mantiska rakstura strīdi starp mums pastāv/nepastāv.

Nemot vērā minēto, uzskatu, ka mūsu laulība ir pilnībā izirusi un šķirama, jo kopdzīve un ģimenes saglabāšana vairs nav iespējama. Bērni turpmāk paliks kopīgā atsevišķā aizgādībā, bet man ik mēnesi jāsaņem no atbildētāja uzturlīdzekļi 30% apmērā no valstī noteiktās minimālās algas.

Pamatojoties uz augstāk minēto un ievērojot Civillikuma 71. (72., 73., 74., 75. vai 76. atkarībā no laulības šķiršanas iemesla) p.,

lūdzu tiesu

1) šķirt manu un atbildētāja (vārds, uzvārds) laulību, kas reģistrēta ___ . gada «_ .» ___ (norādīt dzimtsarakstu nodaļu, kurā tā reģistrēta);

2) pēc laulības šķiršanas piešķirt man pirmslaulības/atstāt man laulībā iegūto uzvārdu (ja laulības šķiršanu prasa persona, kura, stājoties laulībā, mainījusi uzvārdu);

3) noteikt man uzturlīdzekļus katram bērnam 30% apmērā no valstī noteiktās minimālās algas, kas šobrīd ir Ls 22,50/27,00 katram bērnam.

Pielikumā:

1) prasības pieteikuma noraksts;

2) laulības reģistrācijas apliecības oriģināls;

3) bērnu dzimšanas apliecību kopijas.

4) izziņa no pašvaldības par ģimenes sastāvu un deklarētajām dzīvesvietām;

5) kvīts par valsts nodevas samaksu Ls 50 apmērā

___ . gada «___ .» _____

(paraksts)

Valsts un kancelejas nodevas

Vēršoties tiesā, jāsamaksā šādas valsts nodevas:

1. Par prasību, kas novērtējama naudas summā
  - līdz Ls 100 – Ls 5;
  - no Ls 101 līdz Ls 1000 – 10 procenti no prasības summas;
  - no Ls 1001 līdz Ls 5000 – Ls 100 + 2,5 procenti no prasības summas, kas pārsniedz Ls 1000;
  - no Ls 5001 līdz Ls 20 000 – Ls 200 + 1,6 procenti no prasības summas, kas pārsniedz Ls 5000;
  - no Ls 20 001 līdz Ls 100 000 – Ls 440 + 1 procents no prasības summas, kas pārsniedz Ls 20 000;
  - no Ls 100 001 līdz Ls 500 000 – Ls 1240 + 0,3 procenti no prasības summas, kas pārsniedz Ls 100 000;
  - vairāk par Ls 500 000 – Ls 2440 + 0,05 procenti no prasības summas, kas pārsniedz Ls 500 000.
2. Par prasības pieteikumu laulības šķiršanas lietā – Ls 20.
3. Par citām prasībām, kam nav mantiska rakstura vai kas nav jānovērtē (piemēram, par izlikšanu no dzīvokļa) – Ls 10.
4. Par pieteikumu sevišķās tiesāšanas kārtības lietās – Ls 5.
5. Par prasības nodrošinājuma pieteikumu – Ls 10.
  - Valsts nodevu var samaksāt jebkurā bankā ieskaitīšanai valsts budžetā.

Kancelejas nodeva maksājama:

- par liecinieku uzaicināšanu – Ls 1 par katru liecinieku;
- par lietā esoša dokumenta noraksta izsniegšanu, kā arī par tiesas sprieduma vai lēmuma noraksta atkārtotu izsniegšanu – Ls 2;
- par izziņas izsniegšanu – Ls 0,50;
- par izpildu raksta dublikāta izdošanu – Ls 5;
- par tiesas nolēmuma spēkā stāšanās apliecināšanu, ja šis nolēmums iesniedzams ārvalstu iestādēs – Ls 3.
  - Kancelejas nodeva iemaksājama Tieslietu ministrijas speciālā budžeta kontā. Maksājumu var izdarīt jebkurā bankā.

Lietas dalībniekam jāmaksā izdevumi, kas saistīti ar lietas izskatīšanu. Šādi izdevumi nav katrā lietā, un tie var būt:

- summas, kas jāizmaksā lieciniekiem un ekspertiem (ceļa izdevumi, naktsmītne, ja jādzīvo ilgāk par vienu diennakti, dienas nauda, vidējā darba alga par laiku, ko liecinieks vai eksperts zaudējis, ierodoties tiesā, bet, ja eksperts pilda šos pienākumus no darba brīvajā laikā vai nestrādā algotu darbu, atlīdzības apmēru ekspertam nosaka tiesa);
- izdevumi, kas saistīti ar liecinieku noplatināšanu vai apskates izdarīšanu uz vietas (faktiskie transporta izdevumi);
- ar atbildētāja meklēšanu saistītie faktiskie izdevumi;
- ar tiesas sprieduma izpildi saistītie izdevumi (tiesu izpildītāja ceļa izdevumi izbraukšanai uz sprieduma izpildes vietu, bet, ja sprieduma izpilde saistīta ar parādnieka mantas aprakstīšanu un pārdošanu, arī izdevumi par mantas glabāšanu un pārvadāšanu, samaksa par mantas izsoles sludinājumu laikrakstā, samaksa ekspertam, kas novērtē mantu, un atlīdzība tiesu izpildītājam);

- ar prasības pieteikuma noraksta un tiesas pavēstes piegādāšanu un izsniegšanu saistītie izdevumi (pasta izdevumi);
- ar sludinājuma ievietošanu laikrakstā saistītie izdevumi (sludinājums par atbildētāja uzaicināšanu uz tiesu, sludinājums par mantojuma atklāšanos utt.);
- ar mantojuma apsardzību un inventāra saraksta sastādīšanu saistītie izdevumi (mantojuma lietās, ja mantinieks ir lūdzis tiesu nodrošināt mantojuma apsardzību vai sastādīt mantojamās mantas sarakstu).

Kādām personām valsts nodrošina juridisko palīdzību strīdu risināšanai ārpus tiesas un tiesā?

Normatīvie akti paredz, ka maznodrošinātām vai trūcīgām personām, kas ir Latvijas iedzīvotāji (pilsoņi, nepilsoņi, bezvalstnieki, Eiropas Savienības pilsoņi, citu valstu pilsoņi, kuri tiesiski uzturas Latvijas Republikā).

Jautājumi diskusijai

Ko nozīmē ārpus tiesas juridiska palīdzība? Miniet piemērus!

Kā noskaidrot, vai tu esi maznodrošināta vai trūcīga persona?

Pielikums Ministru kabineta 2005. gada 31. maija noteikumiem Nr.362

Juridiskās palīdzības administrācijai

Iesniegums
valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības pieprasījumam

1. Personas dati

Persona, kas vēlas saņemt valsts nodrošināto juridisko palīdzību:

Vārds, uzvārds _____

Personas kods _____

Pases numurs un izdevējs _____

Dzīvesvietas adrese _____

Tālrunis un cita kontaktinformācija _____

Ja persona ir nepilngadīga vai ar ierobežotu rīcībspēju, likumā noteiktie pārstāvji (aizbildņi, aizgādņi):

Vārds, uzvārds _____

Dzīvesvietas adrese _____

Tālrunis un cita kontaktinformācija _____

Atzīmējiet, vai jūs esat:

- Latvijas pilsonis
- Latvijas nepilsonis
- bezvalstnieks
- citas Eiropas Savienības dalībvalsts pilsonis
- citas valsts pilsonis, tiesiski uzturaties Latvijas Republikā un esat saņēmis pastāvīgās uzturēšanās atļauju
- patvēruma meklētājs
- bēglis
- persona, kurai ir piešķirts alternatīvais statuss Latvijas Republikā
- persona, kurai citu iemeslu dēļ ir tiesības uz Latvijas Republikas nodrošināto juridisko palīdzību (norādiet, kāds ir jūsu statuss)

Atzīmējiet, vai jūs esat:

- maznodrošināts
- trūcīgs
- jums ir īpaša situācija, īpašuma stāvoklis un/vai ienākumu līmenis, kas dod tiesības saņemt valsts nodrošināto juridisko palīdzību (aprakstiet situāciju)

Ja strīds norisinās ārpus Latvijas Republikas, norādiet, kāda ir tiesvedības valoda un vai pārvaldāt to

Ja nepārvaldāt tiesvedības valodu, norādiet, kādas valodas pārvaldāt

---

2. Informācija par strīdu, kurā nepieciešama juridiskā palīdzība

Pievienojiet jūsu rīcībā esošo ar strīdu saistīto svarīgāko dokumentu kopijas.

Norādiet strīda raksturu (piemēram, civiltiesības – īpašuma tiesību strīds, mantojums, ģimenes tiesības; administratīvās tiesības – pašvaldību lietas; krimināltiesības – noziedzīgs nodarījums pret īpašumu, dzīvību)

Strīda īss apraksts, iespējamie liecinieki un citi pierādījumi

---

Pretējās puses dati (ja ir zināmi) – vārds, uzvārds, dzīvesvieta vai iestādes nosaukums un atrašanās vieta

---

Īpaši apstākļi, kas jāņem vērā (piemēram, laika ierobežojumi, noteikti termiņi)

---

3. Informācija par nepieciešamo juridisko palīdzību

Vai vēlaties saņemt pilnībā vai daļēji apmaksātu juridisko palīdzību?

Daļēji   Pilnībā

Ja vēlaties saņemt daļēji apmaksātu juridisko palīdzību, norādiet, kādā mērā (procentuāli)

Norādiet, kāda palīdzība jums ir nepieciešama:

- konsultācija
- pārstāvība ārpus tiesas iestādē
- pārstāvība tiesas iestādē neuzsāktā procesā
- pārstāvība tiesas iestādē, ja tiesvedība jau ir uzsākta

Ja tiesvedība jau ir uzsākta, norādiet šādu informāciju:

- lietas reģistrācijas numurs _____
- nākamās tiesas sēdes datums _____
- tiesas nosaukums _____
- tiesas adrese _____

Ja lietā jau ir pieņemts lēmums, norādiet šādu informāciju:

- iestāde, kas pieņēmusi lēmumu (adrese un nosaukums) _____
- lēmuma pieņemšanas datums _____

Norādiet, kā jūs paredzat turpmāko strīda risinājumu vai attīstību

---

Iesniegumam pievienotas šādu dokumentu kopijas:

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.

Papildinformācija, ko jūs vēlaties sniegt un kas, jūsu prāt, ir būtiska Juridiskās palīdzības administrācijai, lai objektīvi izvērtētu jūsu iesniegumu

---

Apliecinu, ka manis sniegtā informācija ir patiesa un pilnīga, kā arī apņemos nekavējoties informēt par izmaiņām manis sniegtajā informācijā.

Aizpildīšanas datums _____

Paraksts _____

Jautājumi konsultācijai

Katra grupa sagatavo konsultāciju svešiniekam par konkrētu jautājumu.

1. grupa – „Kā var reģistrēt laulību Latvijas Republikā? Kas personai ir jādara?”
2. grupa – „Kādi pastāv likumiskie ierobežojumi laulības noslēgšanai? Miniet tos!”
3. grupa – „Kad laulība tiek atzīta par spēkā neesošu? Kādas tam ir tiesiskas sekas?”

Uzturlīdzekļu garantiju fonda
administrācijai

Iesniegums par uzturlīdzekļu izmaksu

Pamatojoties uz to, ka (vajadzīgo atzīmēt):

- uzturlīdzekļu piedziņa no parādnieka nav iespējama;
- parādnieks tiesas nolēmumu par uzturlīdzekļu piedziņu pilda, bet nenodrošina minimālo uzturlīdzekļu apmēru,

lūdzu izmaksāt uzturlīdzekļus apmērā, kādu, pamatojoties uz Civillikuma 179. panta piekto daļu, noteicis Ministru kabinets (bet ne vairāk par tiesas nolēmumā noteikto) bērnam (-iem):

Nr.p.k.	Vārds un uzvārds	Personas kods (piešķirts Latvijas Republikā)	Datums, ar kuru bērns ir aprūpē

Uzturlīdzekļus lūdzu pārskaitīt uz (vajadzīgo atzīmēt):

- kontu kredītiestādē:
kredītiestādes nosaukums _____
kredītiestādes kods _____
iesniedzēja konta numurs _____

- pasta norēķinu sistēmas kontu:
konta numurs _____

Apliecinu, ka uzturlīdzekļus no personas, kurai saskaņā ar tiesas nolēmumu uzlikts uzturlīdzekļu maksāšanas pienākums, pēc tiesu izpildītāja izziņas izsniegšanas neesmu saņēmis (-usi).

Par sevi sniedzu šādas ziņas:

vārds, uzvārds _____

personas kods   □□□□□□ – □□□□□□

dzīvesvieta _____

pases numurs _____

pases izdošanas datums _____

pases izdevējiestāde _____

Lēmumu par uzturlīdzekļu izmaksu vai atteikumu izmaksāt uzturlīdzekļus lūdzu (vajadzīgo atzīmēt):

- izsniegt Uzturlīdzekļu garantiju fonda administrācijā man personiski;
- nosūtīt pa pastu uz adresi _____

Pielikumā:

- Tiesas nolēmuma noraksts par uzturlīdzekļu piešķiršanu.
- Tiesu izpildītāja izziņa par to, ka uzturlīdzekļu piedziņa no parādnieka nav iespējama vai parādnieks tiesas nolēmumu par uzturlīdzekļu piedziņu pilda, bet nenodrošina minimālo uzturlīdzekļu apmēru, kādu, pamatojoties uz Civillikuma 179. panta piekto daļu, noteicis Ministru kabinets.
- Bērna dzimšanas apliecības kopija (uzrādīts oriģināls) vai notariāli apliecināta bērna dzimšanas apliecības kopija (vajadzīgo pasvītrot).
- Pilnvara vai notariāli apliecināta tās kopija (vajadzīgo pasvītrot) (ja uzturlīdzekļus pieprasa ar pilnvarotas personas starpniecību).

_____

Datums

_____

Paraksts

Uzturlīdzekļu garantiju fonda administrācijas atzīmes:

Uzrādītie dokumenti:

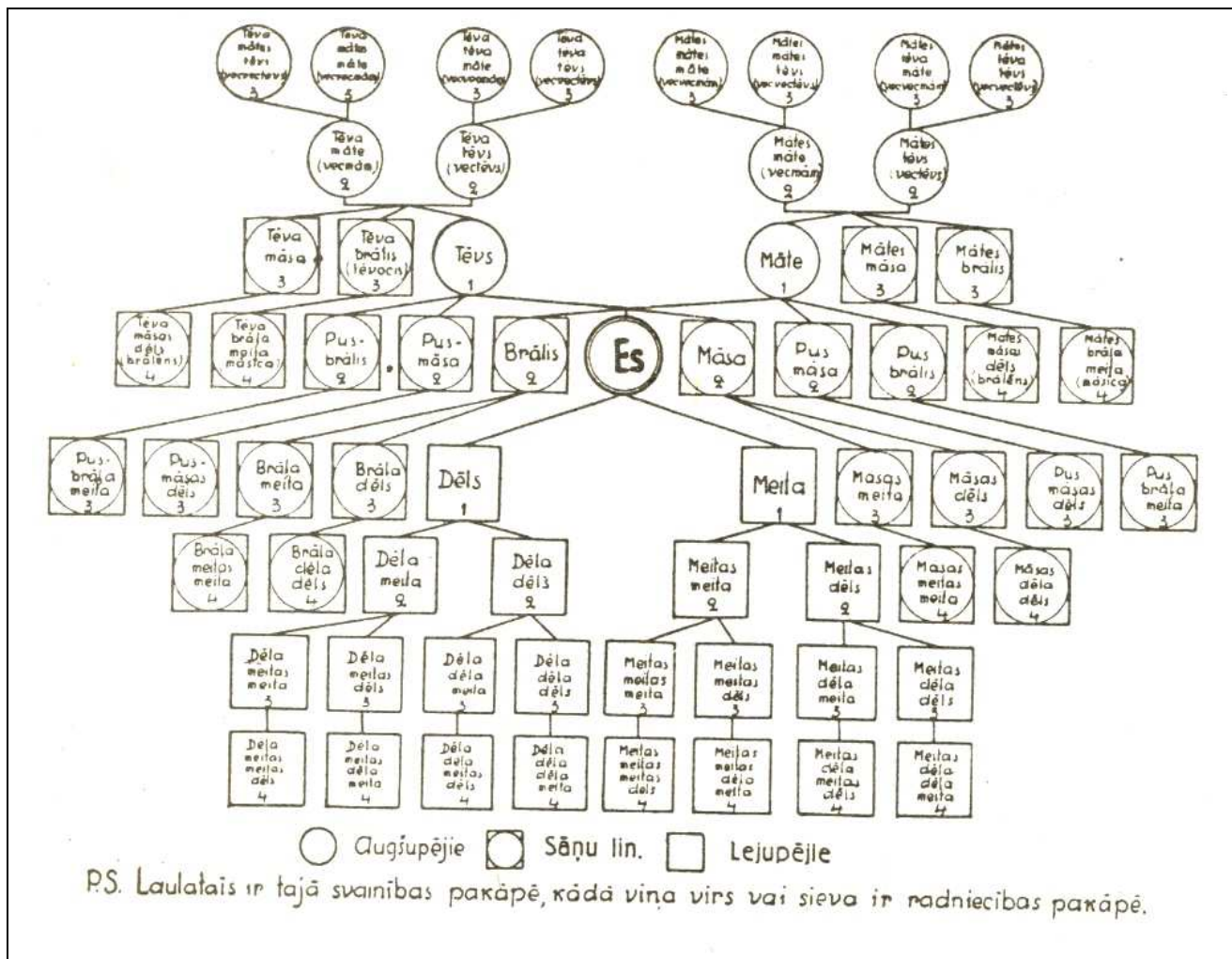
- personu apliecinošs dokuments (pase vai personas apliecība);
- bērna dzimšanas apliecība;
- pilnvara (ja uzturlīdzekļus pieprasa ar pilnvarotas personas starpniecību).

Dokumentus pieņēma:

_____
_____

(amatpersonas amats, paraksts, vārds un uzvārds, datums)

Mantošanas kārtība

Līguma paraugs

..... Līgums

Rīgā, divi tūkstoši piektā gada astoņpadsmitajā oktobrī /18.10.2005./

-----, personas kods _____, dzīvojoša Rīgā, _____ ielā korp. 2, dzīv. 8, turpmāk tekstā saukts „**Rokasnaudas devējs**”, no vienas puses,

un **Edgars AIZLAPS**, personas kods .....-11826, pase Nr. L0685720, izdota 29.06.2004. Rīgas rajona pasu daļā, dzīvojošs Rīgas rajonā, ... pagastā, ... ielā 0,

Aleksandrs MARTS, personas kods .....-11300, pase Nr. L0696000, izdota 04.04.2003. Cēsu pasu daļā, dzīvojošs ..... ielā 1, ... pagastā, Cēsu rajonā,

kura vārdā uz 04.10.2005. izdotas pilnvaras Nr.9345 pamata rīkojas **Andrejs GOROŠENKOVS**, personas kods .....-10663, pase Nr. L0531200, izdota 28.09.1998. Aizkraukles pasu daļā, dzīvojošs ..... rajonā,

Tatjana GOROŠENKOVA, personas kods .....-10679, pase Nr....., izdota 06.11.1997. ....pasu daļā, dzīvojoša .....pagastā, Aizkraukles rajonā,

kuras vārdā uz 10.11.2003. izdotas pilnvaras Nr. 5819 pamata rīkojas **Andrejs GOROŠENKOVS**, personas kods .....-10663, pase Nr. L0531200, izdota 28.09.1998.

.....pasu daļā, dzīvojošs Daudzses pagastā, Aizkraukles rajonā, turpmāk tekstā visi kopā saukti „**Rokasnaudas saņēmēji**”, no otras puses, turpmāk tekstā kopā saukti **Puses**,

savstarpēji vienojoties, bez spaidiem, maldības un viltus, noslēdza sekojoša satura līgumu, saistošu Pusēm, to mantiniekiem, tiesību un saistību pārņēmējiem:

1. **Rokasnaudas saņēmējs** neatsaucami uzņemas pārdot un **Rokasnaudas devējs** neatsaucami uzņemas pirkt **Rokasnaudas saņēmējiem** piederošo (katram 1/3 domājamā daļa) nekustamo īpašumu, kas pirkuma līguma slēgšanas brīdī sastāvēs no dzīvokļa īpašuma Nr. ___ ar kopējo platību __, __ m² un pie dzīvokļa īpašuma piederošā kopīpašuma domājamām daļām no daudzdzīvokļu mājas un zemes (domājamās daļas no daudzdzīvokļu mājas un zemes gabala tiks aprēķinātas dzīvokļa inventarizācijas veikšanas procesā proporcionāli dzīvokļa īpašuma platībai), kas atrodas .....ielā 25, Rīgā, turpmāk tekstā **Īpašums**. Īpašums šobrīd ietilpst nekustamā īpašuma ar kadastra Nr. 3330099 sastāvā.
2. **Puses** ir vienojušās, ka Īpašuma pirkuma cena ir **1200,00 EUR/m² (viens tūkstotis divi simti eiro par vienu dzīvokļa platības kvadrātmetru)**, kas šī līguma noslēgšanas brīdī sastāda _____,00 EUR (divdesmit viens tūkstotis trīs simti septiņdesmit trīs eiro), turpmāk tekstā **Pirkuma cena**.
3. Īpašuma novietojumu **Puses** ir fiksējušas plānā, kas pievienots šim līgumam kā pielikums Nr. 1. un kas ir šī līguma būtiskā un neatņemamā sastāvdaļa. Īpašuma platība un **Pirkuma cena** var tikt koriģēta pēc inventarizācijas veikšanas atbilstoši inventarizācijas lietā noteiktajai platībai. **Puses** ir vienojušās, ka pēc īpašuma inventarizācijas dzīvokļa Nr. ___ platība drīkst mainīties tikai 5% robežās no 1. punktā noteiktās platības.
4. **Puses** ir vienojušās, ka pirkuma cenā ir iekļauta arī samaksa par pie pārdodamā dzīvokļa īpašuma piederošā kopīpašuma domājamām daļām no daudzdzīvokļu mājas un zemes, par ēkas fasādes renovāciju un pieguļošās teritorijas labiekārtošanu.
5. **Rokasnaudas saņēmēju** īpašuma tiesības uz Īpašumu nostiprinātas Rīgas pilsētas Zemesgrāmatu nodaļas Rīgas pilsētas zemesgrāmatas nodalījumā Nr.124 (žurnāla Nr.842, Nr.53, Nr.300000574859), pamatojoties uz 2003. g. 26 septembra pirkuma līguma Nr.9864-9868 un 12.01.2004 Zemesgrāmatu nodaļas tiesneša lēmumiem.

6. Puses apņemas līdz **2006. gada .....** noslēgt savstarpēju Īpašuma pirkuma līgumu uz zemāk atrunātiem nosacījumiem, turpmāk tekstā Pirkuma līgums.
7. **Rokasnaudas devējs** un **Rokasnaudas saņēmēji** vienlaicīgi ar Pirkuma līgumu parakstīs nostiprinājuma līgumu zemesgrāmatu nodaļai par **Rokasnaudas devēja** īpašuma tiesību uz Īpašumu koroborāciju.
8. **Rokasnaudas saņēmēji** garantē, ka Īpašums pirkuma slēgšanas brīdī būs brīvs no parādiem, jebkāda veida saistību un/vai lietu tiesībām (izņemot šajā līgumā norādītās un **Rokasnaudas devējam** zināmās), ka nebūs nekādu šķēršļu reģistrēt Īpašumu zemesgrāmatā uz **Rokasnaudas devēja** vārda, **Rokasnaudas devējs**, pērkot Īpašumu nepārņems nekādas **Rokasnaudas saņēmēju** parādu vai citas saistības.
9. **Rokasnaudas devējam** ir zināms, ka nekustamajam īpašumam ar kadastra Nr. 0100 048 0099, kas sastāv no zemes gabala 1413 kv.m platībā, Zemesgrāmatas III daļas 1. iedaļā ir nostiprināti sekojoši apgrūtinājumi:
  - 1) VAS „Latvenergo” filiālei „Rīgas elektrotīkli” piederošs ievads;
  - 2) zemes gabala teritorijā iebūvētas telekomunikācijas;
  - 3) Rīgas gāzes saimniecībai „Rīgas gāze” piederošs gāzes vads.
10. **Rokasnauda devējam** ir zināms, ka nekustamajam īpašumam ar kadastra Nr.99, kas sastāv no zemes gabala 1413 kv.m platībā, zemesgrāmatas IV daļā 1.,2. iedaļā ir ierakstīta ķīlas tiesība: hipotēka par labu AS „SEB Latvijas Unibanka” par summu LVL 130 560,00.
11. Puses vienojas, ka **Rokasnaudas devējam** pārdodamais Īpašums nebūs apķīlāts par labu **Rokasnaudas saņēmēju** kredītiestādei, bet **Rokasnaudas saņēmēju** kredītsaistības nodrošinošā hipotēka paliks nostiprināta uz Rokasnaudas saņēmēju īpašumā esošo nekustamā īpašuma daļu.
12. **Rokasnaudas devējam** ir zināms Īpašuma faktiskais stāvoklis šī līguma noslēgšanas brīdī, un viņš apņemas necelt iebildumus pret Rokasnaudas saņēmējiem par Īpašuma stāvokli, ja tas nodošanas dienā nav pasliktinājies.
13. **Rokasnaudas saņēmēji** apliecina, ka viņiem ir visas tiesības slēgt šo līgumu un uzņemties tajā noteiktās saistības, kā arī garantē, ka pirms šī līguma noslēgšanas Īpašums nav nevienam citam atsavināts, nav atdāvināts, nav apgrūtināts ar parādiem un/vai lietu, saistību tiesībām, tam nav uzlikts aizliegums, par to nav strīds, Īpašums nav iesaistīts nekādos darījumos ar trešajām personām, un vienlaicīgi paši apņemas atbildēt par visām varbūtējām trešo personu prasībām un sūdzībām attiecībā uz Īpašumu, kuras **Rokasnaudas devējs** nav ar šo līgumu uzņēmis.
14. **Rokasnaudas saņēmēji** apņemas līdz Pirkuma līguma noslēgšanai no saviem līdzekļiem veikt Īpašuma inventarizāciju un tiesisku atdalīšanu, neregistrējot atdalāmo īpašumu zemesgrāmatā uz **Rokasnaudas saņēmēju** vārdiem.
15. Šī līguma izpildes nodrošināšanai **Rokasnaudas devējs** iemaksā **Rokasnaudas saņēmējiem** Rokasnaudu ____ EUR (**trīs tūkstoši divi simti eiro**), turpmāk tekstā **Rokasnauda**.
16. Rokasnaudas samaksa tiek veikta skaidras naudas norēķina veidā šī līguma noslēgšanas brīdī. Naudas saņemšanas faktu apliecinās **Rokasnaudas saņēmēju** paraksti uz šī līguma.
17. Puses vienojas, ka Rokasnauda tiks ieskaitīta Pirkuma līguma izpildījumā, t.i., iekļauta Pirkuma cenā.
18. Rokasnaudas saņēmēji apņemas līdz 2006. gada _____ nodot Īpašumu Rokasnaudas devēja lietošanā, parakstot abpusēju nodošanas – pieņemšanas aktu, kā arī noslēgt savstarpēju apsaimniekošanas līgumu.
19. Rokasnaudas saņēmēji nodos **Rokasnaudas devējam** 1. punktā minēto dzīvokļa īpašumu ar pilnībā izpildītiem iekšējās apdares darbiem, t.sk. virtuves iekārtu, sadzīves tehniku, santehniku.
20. Ja **Rokasnaudas devējs** no paša atkarīgu iemeslu dēļ atsakās pirkt Īpašumu un

- nenoslēdz Pirkuma līgumu ar **Rokasnaudas saņēmējiem** šajā līgumā noteiktajos termiņos uz šajā līgumā noteiktajiem nosacījumiem, **Rokasnaudas devējs** zaudē iemaksāto Rokasnaudu.
21. Ja **Rokasnaudas saņēmēji** no pašiem (vai kāda no viņiem) atkarīgu iemeslu dēļ atsakās slēgt Pirkuma līgumu ar **Rokasnaudas devēju** vai viņa norādītu personu un nenoslēdz to šī līguma noteiktajos termiņos uz šajā līgumā noteiktajiem nosacījumiem, vai arī pirkuma līguma noslēgšana nav iespējama tāpēc, ka **Rokasnaudas saņēmēji** (vai kāds no viņiem) ir pārkāpuši šajā līgumā norādītās garantijas vai nav izpildījuši saistības, tad **Rokasnaudas saņēmēji** 3 (trīs) darba dienu laikā no dienas, kad **Rokasnaudas devējs** ir iesniedzis **Rokasnaudas saņēmējiem** pretenziju, atmaksā **Rokasnaudas devējam** Rokasnaudu divkārtšā apmērā. **Rokasnaudas saņēmēji** ir solidāri atbildīgi par šajā punktā noteikto saistību izpildi.
  22. Ja iestājas tādi no Pusēm neatkarīgi nepārvaramas varas apstākļi (karš, dabas katastrofa, valdības izdoti normatīvi dokumenti), kuri aizliedz vai aizkavē darbības, ko paredz šis līgums, vai šī līguma izpildē rodas citi šķēršļi, kurus neizdodas likvidēt ilgāk par 10 (desmit) darba dienām, Puses vienojas par līguma attiecību turpināšanu vai līguma izbeigšanu. Ja Puses vienojas par līguma izbeigšanu, tām trīs darba dienu laikā pēc līguma izbeigšanas jāatgriež viena otrai visu, ko tās ieguvušas uz šī līguma pamata.
  23. Šis līgums stājas spēkā brīdī, kad **Rokasnaudas devējs** ir iemaksājis **Rokasnaudas saņēmējam** Rokasnaudu, un ir noslēgts uz laiku līdz no šī līguma izrietošo saistību pilnīgai izpildei un tiesību izmantošanai, ja vien šis līgums netiks atcelts šajā līgumā paredzētajos gadījumos. Šo līgumu var grozīt un papildināt, Pusēm savstarpēji vienojoties un izmaiņas noformējot rakstiski.
  24. Strīdus šī līguma sakarā Puses izskata savstarpējās sarunās, ja Puses nevar savstarpēji vienoties, strīdus izskata Latvijas Republikas normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā.
  25. Šis līgums uzrakstīts un parakstīts četros eksemplāros, trīs eksemplāri izsniegti pa vienam katram no **Rokasnaudas saņēmējiem**, viens – **Rokasnaudas devējam**.

Praktisks uzdevums

Gandrīz ik dienas cilvēki pa pāriem iegriežas veikalā, tirgū, lai iegādātos kaut ko sev nepieciešamu. Samaksājot naudu, cilvēks iegūst kādu lietu. Vai cilvēki, kuri kopā dzīvo un iepērkas, jau ir ģimene? Kura Civillikuma daļa to paskaidro? _____

Ikdienā mēs to saucam par pirkšanu. Savukārt, ja kāds atdod kādu lietu, saņemot par to naudu, runājam par pārdošanu. Ar šo parādību ikdienā sastopamies bieži, un tā ir tik ierasta, ka gluži neviļus par tai izvirzītiem noteikumiem neviens neaizdomājas. Tomēr tai ir izvirzīti visai stingri noteikumi. Pirkšanas līgums ir viens no civiltiesiskiem līgumiem un vispārīgi tiek apskatīts Civillikuma _____ tiesību daļā.

Pirkšanas rezultātā īpašumtiesības uz lietu pāriet no vienas personas uz otru. Savu mantu katrs var pārdot, kā arī izvēlēties samaksas apmēru. Pirkuma maksa jānosaka naudā. Ja pirkuma maksa noteikta nevis naudā, bet citās lietās, tad līgums nav pirkums, bet maiņa.

Pārdot var katrs, kurš var brīvi rīkoties ar mantu. Kura Civillikuma daļa paskaidro, kā noteikt, kam tā pieder? _____ Mēs zinām, ka savu mantu katrs var pārdot pats, kā arī uzticēt to pārdot kādam citam.

Ja izlasījāt avīzē, ka nomiris jūsu radnieks, saskaņā ar kādu Civillikuma daļu interesēsieties par procedūru, ko nepieciešams veikt pie notāra? _____

Darba sludinājums

Uzņēmums meklē komunikablu, komandā strādāt spējīgu ekspeditori/-u ar B, C kategorijas autovadītāja apliecību, kurš būtu atbildīgs un kārtīgs, kā arī latviešu, krievu, vācu valodu pārvaldošs. Darba devējs garantē labus darba apstākļus, sociālās garantijas, izaugsmes iespējas. Samaksa atbilstoši padarītajam, uzņēmumā ir savs prēmēšanas nolikums. Savu CV sūtīt uz adresi: <http://www.latsalta.lv>, ar norādi "ekspeditora vakance". Tālrunis uzziņām 7314491.

Lūdzu, atbildiet uz šādiem jautājumiem:

- Kādēļ sludinājumā norādīts – meklē ekspeditori/-u?
(Darba likumdošana nepieļauj dzimuma diskrimināciju, līdz ar to, ja vien darbs nav bīstams un nepastāv MK noteikumu paredzētajā kārtībā noteiktie ierobežojumi amata pildīšanai, abi dzimumi tiesībās veikt darbu ir līdztiesīgi.)
- Vai darba devējs drīkst norādīt uz valodas prasmes līmeņiem?
(Ja konkrēti veicamajam darbam šī valodu prasme ir patiešām nepieciešama un tā ir ikvienam šaubu gadījumā pierādāma, darba devējs drīkst noteikt šādu barjeru.)
- Cik maksās ekspeditoram darba samaksā šajā uzņēmumā?
(Lai arī sludinājumā ir norāde, ka samaksa būs atbilstoši padarītajam un ir prēmēšana, pamata darba samaksa nedrīkst būt noteikta mazāka par minimālo darba samaksu mēnesī valstī vai normatīvi noteikto samaksu stundā.)

Lomu spēle „Darba devēji un darbinieki”

DARBA DEVĒJI:

- nevar zināt, vai jaunatnākušais darbinieks būs krietns strādnieks, nav ko „smērēt papīrus”, varbūt viņš pēc nedēļas jau dzers un nenāks darbā;
  - lai es par darbinieku maksātu nodokļus un garantētu viņam labus darba apstākļus, viņam vispirms tas viss jānopelna ar čaklu darbu; ja es ar visiem darbiniekiem oficiāli slēgšu darba līgumus, es bankrotēšu;
  - nav nevienas organizācijas valstī, kas man uzliktu par pienākumu slēgt darba līgumu ar katru darbinieku.
-

DARBINIEKI:

- ja nav darba līguma, nevaru pierādīt savu darba stāžu nevienai valsts institūcijai, rodas grūtības saņemt bezdarbnieka pabalstu;
- ja notiek nelaimes gadījums darbā un nav noslēgts darba līgums, es vai mani tuvinieki nesaņems kompensāciju slimības, invaliditātes vai apgādnieka zaudējuma gadījumā;
- ja nav legāla darba līguma, netiek maksāti nodokļi, un tas ilgtermiņā ietekmēs manu saņemamās pensijas apmēru;
- ir Valsts darba inspekcija, kas sniedz juridiskas konsultācijas darbiniekiem, pārrauga darba aizsardzības organizāciju ikvienā uzņēmumā, soda darba devējus.

Pārējiem nodarbības dalībniekiem jāizvērtē argumentācija un jāformulē savs viedoklis par šiem apgalvojumiem.

Svarīgākie Pilsonības likuma panti

Pilsonības likums

1. pants. Latvijas pilsonība

- (1) Latvijas pilsonība ir personas noturīga tiesiska saikne ar Latvijas valsti.
- (2) Latvijas pilsonības saturu veido pilsoņa un valsts savstarpēji saistīto tiesību un pienākumu kopums.

2. pants. Piederība pie Latvijas pilsonības

Latvijas pilsoņi ir:

- 1) personas, kuras bija Latvijas pilsoņi 1940. gada 17. jūnijā, kā arī šo personu pēcnācēji, kas reģistrējušies likumā noteiktajā kārtībā, izņemot personas, kuras pēc 1990. gada 4. maija ieguvušas citas valsts pilsonību (pavalstniecību);
- 2) personas, kuras naturalizējušās vai citādi ieguvušas Latvijas pilsonību likumā noteiktajā kārtībā;
- 3) bērni, kuri atrasti Latvijas teritorijā un kuru vecāki nav zināmi;
- 4) bērni, kuriem nav vecāku un kuri dzīvo Latvijas bērnunamā vai internātskolā;
- 5) bērni, kuriem viņu dzimšanas brīdī abi vecāki ir Latvijas pilsoņi, neatkarīgi no bērnu dzimšanas vietas.

10. pants. Tiesības iegūt Latvijas pilsonību naturalizācijas kārtībā

Personu pēc tās lūguma var uzņemt Latvijas pilsonībā naturalizācijas kārtībā.

12. pants. Naturalizācijas vispārīgie noteikumi

- (1) Naturalizācijas kārtībā Latvijas pilsonībā var uzņemt vienīgi personas, kuras ir reģistrētas Iedzīvotāju reģistrā un:

- 1) kurām naturalizācijas iesnieguma iesniegšanas dienā pastāvīgā dzīvesvieta ne *mazāk* kā piecus gadus ir bijusi Latvijā, skaitot no 1990. gada 4. maija (personām, kuras ieradušās Latvijā pēc 1992. gada 1. jūlija, piecu gadu termiņš tiek skaitīts no pastāvīgās uzturēšanās atļaujas saņemšanas brīža);
- 2) kuras prot latviešu valodu;
- 3) kuras zina Latvijas Republikas Satversmes pamatnoteikumus;
- 4) kuras zina valsts himnas tekstu un Latvijas vēsturi;
- 5) kurām ir legāls iztikas avots;
- 6) kuras ir devušas solījumu par uzticību Latvijas Republikai;
- 7) kuras ir iesniegušas paziņojumu par atteikšanos no savas iepriekšējās pilsonības (pavalstniecības) un ir saņēmušas iepriekšējās pilsonības (pavalstniecības) valsts ekspatriācijas atļauju, ja tādu paredz šis valsts likumi, vai pilsonības (pavalstniecības) zaudēšanu apliecinošu dokumentu.

Pilsoņa pase

Kam izsniedz pilsoņa pasi?

No 2005. gada 1. janvāra personu apliecinošs dokuments ir obligāts no 15 gadu vecuma. Kopš 2004. gada 1. maija persona pati dokumentus pasēs saņemšanai iesniedz no 15 gadu vecuma. Līdz 15 gadu vecumam dokumentus bērna ceļošanas dokumenta saņemšanai iesniedz viens no bērna vecākiem, bērnam klātesot.

Vecums	Pasi izsniedz
Līdz 5 gadiem	uz 1 gadu vai ceļojuma laiku
No 5 līdz 20 gadiem	uz 5 gadiem
No 20 līdz 60 gadiem	uz 10 gadiem
Virs 60 gadiem	uz 50 gadiem

Kur var saņemt pasi?

Dokumentus pasēs izsniegšanai iesniedz un pasi saņem PMLP teritoriālajā nodaļā atbilstoši reģistrētajai dzīvesvietai vai, ja personai nav reģistrētas dzīvesvietas, atbilstoši pēdējai reģistrētajai dzīvesvietai.

Ja personas dzīvesvieta ir Rīgas pilsēta, dokumentus iesniedz un pasi saņem jebkurā Rīgas pilsētas nodaļā.

Ja personas reģistrētā dzīvesvieta ir ārpus Rīgas vai Rīgas rajona, tad iespējams pasi paātrinātā kārtībā noformēt jebkurā PMLP Rīgas pilsētas teritoriālajā nodaļā. [Tālrunis uzziņām – 7219244](tel:7219244).

Persona, kura dzīvo vai ilgstoši uzturas ārvalstī, pasēs saņemšanai var vērsties Latvijas Republikas konsulārajā vai diplomātiskajā pārstāvniecībā vai PMLP Personu statusa kontroles departamenta Ārvalstīs dzīvojošo uzskaites nodaļā.

Tālrunis uzziņām – 7219360.

Dokumenti, kas jāiesniedz, lai saņemtu pasi

Lai saņemtu pasi bērnam līdz 15 gadu vecumam, jāiesniedz:

- dzimšanas apliecība;
- divas fotokartītes;
- iepriekšējā pase, ja tāda ir bijusi;
- tēva vai mātes iesniegums pasēs saņemšanai.

Lai saņemtu pasi sakarā ar to, ka pase kļuvusi lietošanai nederīga vai persona vēlas nomainīt vecā parauga pasi pret jauno pasi, jāiesniedz šādi dokumenti:

- apmaināmā pase;
- divas fotokartītes;
- tēva vai mātes iesniegums pases saņemšanai bērnam līdz 15 gadu vecumam;
- laulības reģistrācijas apliecība (mainot pasi sakarā ar laulībām).

Dokumenti jāiesniedz 30 dienu laikā pēc šī fakta iestāšanās.

Lai saņemtu pasi sakarā ar tās nozaudēšanu, nozagšanu vai iznīcināšanu, jāiesniedz šādi dokumenti:

- paskaidrojums par pases nozagšanas, nozaudēšanas vai iznīcināšanas apstākļiem;
- policijas iestādes atbilde uz personas iesniegto ziņojumu, ja pase nozagta;
- trīs fotokartītes;
- tēva vai mātes iesniegums pases saņemšanai bērnam līdz 15 gadu vecumam.

Dokumenti jāiesniedz 30 dienu laikā pēc šī fakta konstatēšanas.

Nepilsoņa pase

Kam izsniedz nepilsoņa pasi?

No 2004. gada 1. maija persona pati dokumentus pases saņemšanai var iesniegt no 15 gadu vecuma. Kopš 2005. gada 1. janvāra personu apliecinošs dokuments ir obligāts no 15 gadu vecuma. Līdz 15 gadu vecumam dokumentus bērna ceļošanas dokumenta saņemšanai iesniedz viens no bērna vecākiem.

Uz cik ilgu laiku nepilsoņa pase tiek izsniegta?

Vecums	Pasi izsniedz
Līdz 5 gadiem	uz 1 gadu vai ceļojuma laiku
No 5 līdz 20 gadiem	uz 5 gadiem
No 20 līdz 60 gadiem	uz 10 gadiem
Virs 60 gadiem	uz 50 gadiem

Kur var saņemt pasi?

Dokumentus pases izsniegšanai iesniedz un pasi saņem PMLP teritoriālajā nodaļā atbilstoši reģistrētajai dzīvesvietai vai, ja personai reģistrētas dzīvesvietas nav, atbilstoši pēdējai reģistrētajai dzīvesvietai.

Ja personas reģistrētā dzīvesvieta ir ārpus Rīgas vai Rīgas rajona, tad iespējams pasi paātrinātā kārtībā noformēt jebkurā PMLP Rīgas pilsētas teritoriālajā nodaļā.

Tālrunis uzziņām – 7219244.

Persona, kas dzīvo vai ilgstoši uzturas ārvalstī, pases saņemšanai var vērsties Latvijas Republikas konsulārajā vai diplomātiskajā pārstāvniecībā vai PMLP Personu statusa kontroles departamenta Ārvalstīs dzīvojošo uzskaites nodaļā.

Tālrunis uzziņām – 7219360.

Dokumenti, kas jāiesniedz, lai saņemtu pasi

Lai saņemtu pasi bērnam līdz 15 gadu vecumam, jāiesniedz:

- dzimšanas apliecība;
- divas fotokartītes;
- iepriekšējā pase, ja tāda ir bijusi;
- tēva vai mātes iesniegums pases saņemšanai.

Lai saņemtu pasi, ja iepriekšējā pase kļuvusi nederīga vai persona vēlas nomainīt vecā parauga pasi pret jauno, jāiesniedz:

- apmaināmā pase;
- divas fotokartītes;
- tēva vai mātes iesniegums pases saņemšanai bērnam līdz 15 gadu vecumam;
- laulības reģistrācijas apliecība (mainot pasi sakarā ar laulībām).

Dokumenti jāiesniedz 30 dienu laikā pēc šī fakta iestāšanās.

Lai saņemtu pasi, ja iepriekšējā pase nozaudēta, jāiesniedz:

- paskaidrojums par pases nozagšanas, nozaudēšanas vai iznīcināšanas apstākļiem;
- policijas iestādes atbilde uz personas iesniegto ziņojumu, ja pase nozagta;
- trīs fotokartītes;
- tēva vai mātes iesniegums pases saņemšanai bērnam līdz 15 gadu vecumam.

Dokumenti jāiesniedz 30 dienu laikā pēc šī fakta konstatēšanas.

Kādos gadījumos pase ir jāmaina?

Pases saņemšanai nepieciešamais laiks

Pasi parastā kārtībā izsniedz 20 dienu laikā pēc dokumentu iesniegšanas pases noformēšanai. Paātrinātā kārtībā pasi var saņemt divu vai četrus darbdienus laikā (neieskaitot dokumentu iesniegšanas dienu)

Ko darīt, ja pase zudusi?

Ja pase ir nozaudēta, nozagta vai nolaupīta, 5 dienu laikā par šo faktu jāinformē pases izdevējiestāde (PMLP), Valsts policija vai Valsts robežsardze, vai, atrodoties ārvalstī, Latvijas diplomātiskā vai konsulārā pārstāvniecība un 30 dienu laikā no fakta konstatācijas personai jāiesniedz dokumenti jaunas pases izsniegšanai. Ja par pases zudumu persona ir ziņojusi rakstiski, tad pases atrašanās gadījumā tā nav derīga lietošanai un ir jāizņem jauna pase.

Par personas vārda un uzvārda rakstību pasē

Pasē personas vārdu vai uzvārdu (personvārdu) ieraksta atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajām prasībām par vārda un uzvārda rakstību latviešu valodā. Ja personvārda rakstība pasē atšķiras no tā rakstības citas valodas oriģinālformā, vai atšķiras no personvārda vai personas dzimtas uzvārda vēsturiskās formas vai citas valodas oriģinālformas, pases 4. lappusē ieraksta personas dzimtas uzvārda vēsturisko formu vai personvārda citas valodas oriģinālformu latīņalfabētiskajā transliterācijā, ja persona vai nepilngadīgas personas vecāki vēlas un var to apliecināt dokumentāri.

Dzīvesvietas deklarācijas pielikums

"Ziņas par nepilngadīgajiem bērniem"

(Deklarācijas pielikumu aizpilda, ja dzīvesvietas deklarētājs deklarācijā norādītajā adresē deklarē arī savu nepilngadīgo bērnu dzīvesvietu)

Datums	Pašvaldības nosaukums
--------	-----------------------

Deklarētāja vārds, uzvārds _____

Personas kods

<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------

Nepilngadīgie bērni, kuru dzīvesvieta tiek deklarēta

1. Vārds, uzvārds _____

Personas kods

<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------

2. Vārds, uzvārds _____

Personas kods

<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------

3. Vārds, uzvārds _____

Personas kods

<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------

4. Vārds, uzvārds _____

Personas kods

<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------

Personas paraksts _____

Kāpēc jādeklarē dzīvesvieta?

186. pants. Dzīvošana bez pases vai bez deklarētas pamatdzīvesvietas
Personām, kurām jābūt pasei, par dzīvošanu bez derīgas pases vai to aizstājoša dokumenta uzliek naudas sodu līdz divdesmit pieciem latiem. Par dzīvošanu bez deklarētas pamatdzīvesvietas Latvijas teritorijā uzliek naudas sodu līdz divsimt piecdesmit latiem.

(Likuma 2001. gada 14. jūnija redakcijā (stājās spēkā vienlaikus ar Dzīvesvietas deklarēšanas likumu))

Administratīvo pārkāpumu protokolus par Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa (turpmāk – LAPK) 186. pantā paredzēto administratīvo pārkāpumu saskaņā ar LAPK 226.1 pantu, 246. pantu, 247. pantu, likuma „Par valsts policiju” 10. panta 6. punktu tiesīgi sastādīt:

1) Valsts robežsardzes amatpersonas: Valsts robežsardzes priekšnieks, Valsts robežsardzes teritoriālo pārvalžu priekšnieki, Valsts robežsardzes Rīgas pārvaldes priekšnieka vietnieks imigrācijas jautājumos, Valsts robežsardzes teritoriālo pārvalžu imigrācijas dienestu (nodaļu) priekšnieki;

2) Iekšlietu ministrijas pilnvarotas PMLP amatpersonas: teritoriālās nodaļas vadītājs, vadītāja vietnieks, pārvaldes referents, jaunākais eksperts, Personu statusa kontroles departamenta direktors, Personu statusa kontroles departamenta Uzraudzības nodaļas vadītājs, vadītāja vietnieks, vecākais referents, Personu statusa kontroles departamenta Ārvalstīs dzīvojošo uzskaites nodaļas vadītājs, vadītāja vietnieks, vecākais referents, Ārzemnieku apkalpošanas departamenta direktors, Ārzemnieku apkalpošanas departamenta Vīzu nodaļas vadītājs, vadītāja vietnieks, vecākais referents, Ārzemnieku apkalpošanas departamenta Uzturēšanās atļauju nodaļas vadītājs, vadītāja vietnieks, vecākais referents, Bēgļu lietu departamenta direktors, direktora vietnieks, vecākais referents, Iedzīvotāju reģistra departamenta Klientu apkalpošanas nodaļas vadītājs, vadītāja vietnieks, Pasu nodaļas vadītājs, vadītāja vietnieks;

3) attiecīgās pašvaldības domes vai padomes priekšsēdētāja pilnvarotas pašvaldības amatpersonas. Pilnvaroto amatpersonu sarakstu iespējams noskaidrot katrā konkrētajā pašvaldībā;

4) Valsts policijas darbinieki.

Savukārt administratīvā pārkāpuma protokolus par dzīvošanu bez deklarētas pamatdzīvesvietas (LAPK 186. panta otrā daļa) saskaņā ar LAPK 210. pantu, 214.1 pantu, 226.1 pantu ir tiesīgi izskatīt un pieņemt lēmumu administratīvā pārkāpuma lietā:

1) pašvaldību izveidotās administratīvās komisijas;

2) pašvaldības policijas iestāžu vārdā – pašvaldības policijas pārvalžu un nodaļu priekšnieki un viņu vietnieki;

3) Valsts robežsardzes amatpersonas: Valsts robežsardzes priekšnieks, Valsts robežsardzes teritoriālo pārvalžu priekšnieki, Valsts robežsardzes Rīgas pārvaldes priekšnieka vietnieks imigrācijas jautājumos, Valsts robežsardzes teritoriālo pārvalžu imigrācijas dienestu (nodaļu) priekšnieki.

190.10 pants. Apzināti nepatiesu ziņu sniegšana dzīvesvietas deklarēšanas iestādēm

Par apzināti nepatiesu ziņu sniegšanu dzīvesvietas deklarēšanas iestādēm, deklarējot pamatdzīvesvietu, uzliek naudas sodu līdz divsimt piecdesmit latiem.

(Likuma 2001. gada 14. jūnija redakcijā (stājās spēkā vienlaikus ar Dzīvesvietas deklarēšanas likumu))

AP protokolu sastāda pašvaldība, administratīvā komisija vai pilnvarota amatpersona (247. pants).

APK lietu izskata rajona tiesnesis (administratīvais tiesnesis).

Kārtība, kādā ģimene vai atsevišķi dzīvojoša persona atzīstama par maznodrošinātu

Rīgas domes 22.02.2006. saistošie noteikumi Nr.86

Izdoti saskaņā ar Latvijas Republikas likuma "Par pašvaldībām" 15. panta pirmās daļas 7. un 9. punktu, Latvijas Republikas likuma "Par pašvaldību palīdzību dzīvokļa jautājumu risināšanā" 14. panta sesto daļu

3. Ienākumu un materiālā stāvokļa līmenis, kuru nepārsniedzot ģimene (persona) atzīstama par maznodrošinātu

Ģimene (persona) atzīstama par maznodrošinātu, ja tās ienākumi uz katru ģimenes locekli pēdējo trīs mēnešu laikā nepārsniedz 75% no Latvijas Republikas Centrālās statistikas pārvaldes aprēķinātās (vidēji par iepriekšējo pusgadu) viena iedzīvotāja pilna iztikas minimuma preču un pakalpojumu groza vērtības vidēji mēnesī (latos), izņemot gadījumus, kad dzīvoklī dzīvo viens vecuma vai invaliditātes pensijas saņēmējs, kurš atzīstams par maznodrošinātu, ja viņa ienākumi nepārsniedz Latvijas Republikas Centrālās statistikas pārvaldes aprēķināto (vidēji par iepriekšējo pusgadu) viena iedzīvotāja pilna iztikas minimuma preču un pakalpojumu groza vērtību vidēji mēnesī (latos). Ņemot vērā iepriekšminēto, ģimeni (personu) var atzīt par maznodrošinātu ja:

- 3.1. tai nepieder īpašums, kuru var izmantot ienākumu gūšanai;
- 3.2. tai nav parādsaistību, izņemot studiju un studējošo kredītu, kredītu mājokļa pielāgošanai invalīdam, kā arī parādu par dzīvokļa īri, apsaimniekošanas izdevumiem un komunālajiem pakalpojumiem;
- 3.3. tai nepieder naudas līdzekļu uzkrājumi;
- 3.4. tā nav izsniegusi aizdevumu;
- 3.5. tā nav noslēgusi uztura līgumu;
- 3.6. tā neatrodas pilnā valsts vai pašvaldības apgādībā, izņemot gadījumus, kad personai, kura atrodas ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas iestādē, nepieciešama izziņa, lai reģistrētos palīdzības reģistrā pašvaldības palīdzības saņemšanai dzīvokļa jautājumu risināšanā.

4. SD lēmuma par maznodrošinātas ģimenes (personas) statusa piešķiršanu paziņošanas kārtība

4.1. SD divu nedēļu laikā pēc šo noteikumu 2. nodaļā minēto ziņu saņemšanas paziņo palīdzības pieprasītājam lēmumu par maznodrošinātas ģimenes (personas) statusa piešķiršanu. Pēc palīdzības pieprasītāja lūguma SD izsniedz izziņu par atbilstību maznodrošinātas ģimenes (personas) statusam (saskaņā ar paraugu).

4.2. Rīgas domes Komunālā departamenta Dzīvokļu pārvalde iepazīstas ar SD lēmumu par maznodrošinātas ģimenes (personas) statusa piešķiršanu, izmantojot Vienoto sociālās palīdzības administrēšanas informatīvo sistēmu, un, ja tas nepieciešams, reģistrē palīdzības pieprasītāju palīdzības reģistrā pašvaldības palīdzības saņemšanai dzīvokļa jautājumu risināšanā.

4.3. Maznodrošinātas ģimenes (personas) statuss tiek piešķirts:

- 4.3.1. uz trim mēnešiem – darbspējīgām personām;
- 4.3.2. uz sešiem mēnešiem – darbnespējīgām personām.

4.4. SD var atteikt piešķirt maznodrošinātas ģimenes (personas) statusu, ja tiek konstatēts, ka taisnās līnijas radniekiem ir resursi, lai nodrošinātu palīdzības pieprasītāju ar dzīvojamo platību.

Izziņa par atbilstību trūcīgas ģimenes (personas) statusam

_____ rajona _____ padome (dome)/sociālais
dienests apliecina, ka ģimenei, kuras sastāvā ir šādi ģimenes locekļi:

- 1) _____
(vārds, uzvārds, personas kods, dzīvesvietas adrese)
- 2) _____
(vārds, uzvārds, personas kods, dzīvesvietas adrese)
- 3) _____
(vārds, uzvārds, personas kods, dzīvesvietas adrese)
- 4) _____
(vārds, uzvārds, personas kods, dzīvesvietas adrese)
- 5) _____
(vārds, uzvārds, personas kods, dzīvesvietas adrese)
- 6) _____
(vārds, uzvārds, personas kods, dzīvesvietas adrese)

vai personai _____
(vārds, uzvārds, personas kods, dzīvesvietas adrese)

piešķirts trūcīgas ģimenes (personas) statuss atbilstoši Ministru kabineta
noteikumiem Nr. _____
(datums) (numurs un nosaukums)

Trūcīgas ģimenes (personas) statuss piešķirts uz laikposmu no ____ .gada
_____ līdz ____ .gada _____ .

_____ domes (padomes) priekšsēdētājs/sociālā dienesta vadītājs

_____
(paraksts un tā atšifrējums) (datums)

Nodarbinātības un bezdarba līmenis Latvijā

Pilnīgas nodarbinātības sasniegšana ir viens no galvenajiem valsts makroekonomiskās politikas uzdevumiem. Nodarbinātība nodrošina cilvēkus ar iztikas līdzekļiem, profesionālo attīstību un socializācijas iespējām, vienlaicīgi sekmējot uzņēmējdarbības un valsts kopējo attīstību.

	Latvija				ES-25	LV Mērķi	ES mērķi		
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2005	2010	2010
Nodarbinātības līmenis (%)	57,5	58,6	60,4	61,8	62,3	63,3	63,8	67,0	70,0
Nodarbinātības līmenis sievietēm (%)	53,8	55,7	56,8	57,9	58,5	59,3	56,3	62,0	60,0
Nodarbinātības līmenis vīriešiem (%)	61,5	61,9	64,3	66,1	66,4	67,6	71,3	68,0	-
Nodarbinātības līmenis 55–64 (%)	36,0	36,9	41,7	44,1	47,9	49,5	42,5	50,0	50,0
Bezdarba līmenis (%)	13,7	12,9	12,2	10,5	10,4	8,9	8,7	-	<10,0
Ilgtermiņa bezdarba līmenis (%)	7,9	7,2	5,5	4,4	4,6	4,1	3,9	3,8	-

/Eurostat dati/

Problēmsituācija

Pēteris Kalvis pēc atbrīvošanās no ieslodzījuma vietas ieradās pašvaldībā, lai deklarētu savu jauno dzīvesvietu, bet konstatēja, ka viņam pietrūkst personu apliecinošu dokumentu. Domē viņš uzzināja, ka šķirtā sieva ar kopīgajiem trim bērniem pārcēlusies dzīvot uz citu pilsētu. Garāmejošā Domes bāriņtiesas priekšsēdētāja Kalniņa informēja, ka ir atklājies mantojums uz viņa vecmāmiņas atstāto māju un noguldījumiem kredītiestādē. Kalniņa vēl piebilda, ka laikam to māju nemaz nav vērts mantot, jo bērniem ikmēneša uzturlīdzekļus tagad maksā Uzturlīdzekļu garantiju fonds.

Pašvaldības vadītājs Āķītis ieaicināja Pēteri Kalvi savā kabinetā un pavaicāja, vai viņam ir kādi ienākumi, vai arī viņš pieprasīs sociālo palīdzību. Uz mājokļa jautājumu risināšanu nekādu cerību neesot, jo bijušajiem cietumniekiem pašvaldība nepalīdz, informēja Āķītis.

Liels informācijas apjoms radīja Pēterim Kalvim pārmērīgu stresu, viņš sadusmojās un, stipri cērtot durvis, izsita pašvaldības ēkas durvīm stiklu. Pašvaldības darbinieki bija nelaipni un nepaskaidroja, kā tagad labāk P. Kalvim rīkoties. Tikai izsauktais pašvaldības policists sacīja, ka P. Kalvis noteikti tikšot sodīts ar kādu no juridiskās atbildības veidiem. Ko tagad darīt līdzpilsonim P. Kalvim?